

Mgr. Ondřej Lochman: *Implementation of the European dimension into the curriculum of lower secondary schools (Realizace evropské dimenze v kurikulu základní školy).*

Oponentský posudek

Implementation of the European dimension into the curriculum of lower secondary schools. 228 str., textové na obrazové přílohy. Práce se věnuje problematice začlenění evropské dimenze do školních vzdělávacích programů jak na teoretické, tak na praktické rovině. První, teoretická část práce analyzuje vývoj konceptu evropské dimenze v obecném rámci evropské integrace. Následně rozebírá strukturu vzdělávacích systémů v regionech empirického výzkumu, České republice, Polsku a v Německu se zaměřením na oblast Saska. V těchto oblastech sleduje realizaci evropské dimenze s přihlédnutím k jejich historickému vývoji a specifické sociokulturní realitě. Druhá část práce je založena na analýze empirického šetření, které autor prováděl mezi žáky na vybraných školách tzv. Euroregionu Nisa. Výzkum byl proveden kombinací kvantitativních a kvalitativních metod, bylo užito dotazníkové šetření doplněné analytickými semináři. Autor verifikuje hypotézy formulované jak na základě teoretické analýzy implementace evropské dimenze, tak na základě výsledků vlastního předvýzkumu. Dochází k zajímavým výstupům, mapujícím nejen vztah žáků k Evropě jako specifickému geo-socio-kulturnímu faktu, ale také jejich náhled na sousedy v příhraničí. Na základě výsledků výzkumu autor formuluje konkrétní doporučení pro zaměření vzdělávacích programů jak v rámci evropské dimenze obecně, tak se zaměřením na specifickou oblast Euroregionu Nisa.

Metodologicky je práce přehledně a jasně strukturována. Autor vychází z precizně připraveného a provedeného empirického šetření, jehož efektivnost dokazuje mimo jiné i vhodný výběr vzájemně porovnatelných vzdělávacích zařízení, 100% návratnost dotazníků, reprezentativní zastoupení chlapců a dívek mezi respondenty atd. Výsledky empirického šetření jsou detailně a precizně analyzovány.

Vysoce oceňuji analytické semináře, pomocí nichž autor získal pro respondenty spontánní a zábavnou formou cenné a vypovídající informace. V tomto kontextu by ale bylo vhodné se zamyslet nad dalšími faktory, které mohly vést k částečnému ovlivnění výstupů seminářů, např. zda žáci vyjadřovali skutečně svůj náhled na sousedy v příhraničí, či zda jejich výpovědi (resp. tvorba) nemohly být ovlivněny tazatelovým očekáváním či snahou o vhodnou sebe prezentaci. Tato sekundární data by měla být brána rovněž v úvahu.

Při kontaktu s cizojazyčnými respondenty autor pracoval s pomocí nativních mluvčích, nicméně reflektuje problematičnost překladu některých termínů a je si vědom možných významových posunů, byť se je snaží maximálně eliminovat.

Testované hypotézy jsou verifikovány pomocí dílčích subhypotéz. Autor by mohl podrobněji precizovat, dle jakých kritérií byly jednotlivé subhypotézy formulovány a zda potvrzení či vyvrácení hypotéz na základě testování dílčích subhypotéz se zakládalo na čistě kvantitativní bázi, či zda byla brána na zřetel i jiná kvalitativní hlediska. V dotazníku bych uvítala např. častější zařazení nepřímých otázek, jejichž analýza by v procesu testování hypotéz mohla sloužit jako vhodný kontrolní faktor.

Autor zpracovává vysoce aktuální téma úzce vztahené k problematice evropské integrace. Výsledky výzkumu mohou být zcela konkrétně využity, představují důležitou zpětnou vazbu v otázce efektivní realizace evropské dimenze ve školských vzdělávacích programech. Práce umožňuje efektivní komparaci problematiky v rámci studovaných regionů, svým zaměřením na Euroregion Nisa navíc přispívá k poznání a pochopení specifík příhraničních vztahů v této oblasti. Na základě výsledků svého šetření autor formuluje užitečná doporučení pro zefektivnění vzdělávacích programů jak v rámci evropské dimenze obecně, tak se zaměřením na konkrétní situaci vzdělávacích institucí v Euroregionu Nisa a na možnosti rozvoje příhraničních vztahů. Jasný je důraz na interkulturní aspekty problematiky, výsledky Lochmanova výzkumu jasně ukazují rezervy a nedostatky praktické aplikace vzdělávacích programů v této oblasti. Práce tak může sloužit jako užitečný podklad pro další rozvíjení interkulturních aktivit vzdělávacích institucí v oblasti, autor

sám v tomto smyslu formuluje některé návrhy a doporučení.

Provedený výzkum se může stát modelovým šetřením pro budoucí analýzy efektivity realizace evropské dimenze ve vzdělávacích programech českých škol. Svým komparativním charakterem navíc představuje nejen zpětnou vazbu v rámci českého vzdělávacího systému, ale umožňuje nahlédnout, jak se odlišná pojetí realizace evropské dimenze na teoretické rovině promítají či nepromítají do výukové praxe a do konečného formování osobnosti žáka v kontextu odlišných sociokulturních prostředí. V rámci rozvoje a zefektivňování výchovy k evropanství má tak práce Mgr. Lochmana obrovský přínos.

Vysokou úroveň práce zbytečně snižuje pouze česky psaný abstrakt (str. 242), který po jazykové a stylistické stránce za celkovou kvalitou disertace poněkud pokulhává.

Disertační práce Mgr. Lochmana dle mého názoru zcela splňuje nároky kladené na závěrečný výstup doktorandského studia. Vřele ji proto doporučuji k obhajobě.

V Pardubicích 7. 9. 2009

Jana Jetmarová